

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри політології та філософії

 Ольга ВІННІЧУК

26 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РЕЛІГІЙНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СВІТУ»**

підготовки фахівців *третього (доктор філософії) рівня вищої освіти*
за освітньо-професійною програмою **Політологія**
спеціальності **052 Політологія**
галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**
мова навчання **українська**

2024-2025 навчальний рік

*Розробник програми: М.П.ПЛАХТІЙ, кандидат філософських наук,
доцент, доцент кафедри політології та філософії.*

Ухвалено на засіданні кафедри політології та філософії

Протокол № 11 від «26» серпня 2024 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Ольга ВІННІЧУК

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. **Мета дисципліни.** Дисципліна «Релігійні проблеми сучасного світу» належить до переліку навчальних дисциплін вільного вибору за програмою підготовки фахівців освітньо-наукового рівня «доктор філософії». Дисципліна «Релігійні проблеми сучасного світу» зосереджується на вивченні ролі, впливу та взаємодії релігій у сучасному глобальному суспільстві. Вона аналізує, як релігійні ідеї, практики та інституції впливають на різні аспекти людського життя, політику, культуру, соціальні процеси та вирішення глобальних проблем.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	052 Політологія	052 Політологія
Рік навчання/ рік викладання	Другий /2024-2025	Другий /2024-2025
Семестр вивчення	четвертий	четвертий
нормативна/вибіркова	вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.	16
Лекційні заняття	10 год.	8
Практичні заняття	30 год.	8
Семінарські заняття	0 год.	0 год
Лабораторні заняття	0 год.	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	104 год.
Форма підсумкового контролю	залік	залік

3. **Статус дисципліни** – вибіркової освітній компонент загальної підготовки.

4. **Передумови для вивчення дисципліни.** Вивчення дисципліни базується на знаннях здобувачів освіти, отриманих у результаті засвоєння філософських дисциплін у закладі вищої освіти.

5. Програмні компетентності навчання

У результаті вивчення відбувається формування наступних компетентностей: уміння аналізувати релігійні процеси, їхній вплив на соціальні, політичні та культурні аспекти сучасного суспільства; формування толерантності до релігійного різноманіття та здатність до міжкультурного діалогу; уміння враховувати релігійний чинник у політичному аналізі, державному управлінні та міжнародних відносинах; здатність розпізнавати причини релігійних конфліктів і

пропонувати стратегії їхнього вирішення.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни.

Вивчення освітнього компонента «Релігійні проблеми сучасного світу» забезпечує формування у здобувачів вищої освіти необхідного розуміння особливостей ролі релігії у вирішенні глобальних проблем, таких як екологічні кризи, права людини та миротворчість; розуміння релігійного чинника як важливого елемента глобальних і локальних трансформацій; аналіз впливу релігійних спільнот на політичну активність, громадське життя.

7. Методи навчання: словесні та наочні методи підготовки, розповідь, бесіда; презентація; есе; метод порівняння, узагальнення, конкретизація; метод проблемного викладу матеріалу.

8. Засоби діагностики результатів навчання: опитування, виконання тестових завдань, модульна контрольна робота (тестування, онлайн тестування у системі MOODLE, або у письмовій формі (теоретичні питання і тестування).

9. Програма навчальної дисципліни:

Денна форма здобуття вищої освіти навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Релігія в глобалізованому світі.	14	2		2		10	
Тема 2 Релігія та політика.	16	2		4		10	
Тема 3. Міжрелігійний діалог.	16	2		4		10	
Тема 4. Етичні виклики та релігія.	16	2		4		10	
Тема 5. Релігія та наука.	16	2		4		10	
Тема 6. Секуляризація та її наслідки	14	0		4		10	
Тема 7. Релігія та соціальні проблеми	14	0		4		10	
Тема 8. Глобальні виклики та релігія	14			4		10	
Разом годин	120	10		30		80	

Заочна форма здобуття вищої освіти навчання

	Кількість годин
--	-----------------

Назви змістових модулів і тем	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Тема 1. Релігія в глобалізованому світі.	14	2		2		10	
Тема 2 Релігія та політика.	10	2		2		10	
Тема 3. Міжрелігійний діалог.	12					14	
Тема 4. Етичні виклики та релігія.	14	2				14	
Тема 5. Релігія та наука.	12					14	
Тема 6. Секуляризація та її наслідки	14	2		2		14	
Тема 7. Релігія та соціальні проблеми	12					14	
Тема 8. Глобальні виклики та релігія	12			2		14	
Разом годин	120	8		8		104	

10. Форми поточного і підсумкового контролю.

Основні методи контролю, відповідно до критеріїв оцінювання знань здобувачів освіти та ефективності засвоєння ними курсу, ґрунтується на таких формах участі студентів у освітньому процесі, які підлягають поточному контролю (виступ з основного питання на семінарському занятті, аналітична робота, презентації, есе), модульна контрольна, самостійна робота.

Підсумкова оцінка є арифметичною сумою балів за поточний контроль, модульну контрольну роботу та виконання самостійної роботи.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума
Змістовий модуль 1 (100 балів)			100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота 10 балів	
45 балів	45 балів		

Критерії оцінювання семінарського заняття.

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка».

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Відповіді студентів на практичних заняттях оцінюються за 12-бальною системою за наступними критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
12-10	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів, письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, практичних завдань, використовуючи
9-7	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки
6-4	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності й помилки.
3-0	Фрагментарно, стисло (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів і письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота проводиться у формі тестування та відповідей на питання, або он-лайн тестування у системі MOODLE. Банк питань автоматично видає випадкових 30 запитань із бази та оцінює правильність. Максимальна кількість балів за МКР – 45. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити – 27, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Критерії оцінювання самостійної роботи (есе)

Успішне виконання цього завдання оцінюється в 10 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 2 бала; 2) відповідність змісту темі – 2 бала; 3) структурна логічність – 2 бала; 4) аргументованість висновків – 2 бала; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 2 бала.

Есе оцінюється в 10-9 балів, якщо: автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним

використанням філософських та спеціальних термінів, що мають відношення до теми есе; надана аргументація власної думки з опорою на історико-філософську традицію в контексті проблематики есе; есе повно розкриває заявлену тему.

Есе оцінюється в 8,9-7,5 балів, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно вирішення релігієзнавчої проблеми; тема розкрита з конкретним використанням історико-філософських та спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку релігієзнавчих уявлень з проблематики есе; есе не містить відповіді на одне з питань плану есе або заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Есе оцінюється в 7,4-6 балів, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні історико-філософських та спеціальних термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти розвитку релігієзнавчих уявлень з проблематики есе без теоретичного обґрунтування; есе не містить відповіді на два питання плану есе або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Есе оцінюється в 5,9-0 балів, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному (а не теоретичному) рівні або не розкрита взагалі; аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми; есе має реферативний характер без історико-філософського аналізу; містить історичне оповідання про релігію чи релігійні системи; есе є плагіатом, тобто коли автор скористається нечесним шляхом представлення чужих думок власними.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за семінарські заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mLTb6am>).

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти.

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- громадська або волонтерська діяльність.

Таблиця відповідності шкал оцінювання

Рейтингова оцінка навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Національна шкала оцінювання

90-100	A	Зараховано
82-89	B	
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	
35-59	FX	Не зараховано (з можливістю повторного складання)
1-34	F	Не зараховано (з обов'язковим повторним курсом)

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Зовнішня політика України та сучасний світовий порядок»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Для проведення лекційних занять використовуються мультимедійна лекційна аудиторія, мультимедійний проєктор, екран для проєктора; ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

14. Рекомендована література

Основні джерела

1. Яремчук С. С. Релігійні практики в сучасному соціумі : інституціональний контекст : монографія / С.С. Яремчук. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 400 с. https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0058241.pdf?utm_source=chatgpt.com
2. Плахтій М. П., Сулятицька Т. В. Релігієзнавство: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 168 с. <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7385>

3. Хосе Казанова. Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація / переклад з англ. Романа Скакуна. Львів: Видавництво Українського католицького університету 2019, 348 с. https://iieci.ucu.edu.ua/ua/publications/religion-in-the-modern-world-pluralism-secularization-globalization-in-ukrainian/?utm_source=chatgpt.com
4. Кулеба Д. І. Війна за реальність: як перемагати у світі фейків, правд і спільнот / Д. І. Кулеба. – Київ: Книголав, 2019. – 384 с.
5. Коппель О., Пархомчук О. Релігійний фактор у світовій політиці. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. № 1(46)/2017. С. 26–30.
6. Єленський В.Є. Релігія в глобальній політиці: кінець XX – початок XXI ст. URL: <http://www.religiopolis.org/documents/3292-ve-elenskij-religija-v-globalnoj-politike-konets-hh-nachalo-hhi-vekov.html>
7. Лубський В.І. Релігієзнавство. Київ. Альма-Матер, 2018. 390 с.
8. Marukhovska-Kartunova O., Marukhovskiy, O., Plakhtiy, M., Suliatytska, T., & Berezhna, M. (2024). SOCIAL PHILOSOPHY OF MASS COMMUNICATION: INTERACTION OF MEDIA, POLITICS AND CULTURE. *Synesis (ISSN 1984-6754)*, 16(2), 108–121. Retrieved from <https://seer.ucp.br/seer/index.php/synesis/article/view/3049> (Web of Science)
9. Дисциплінарне релігієзнавство. Навчальний посібник. За редакцією А. Колодного. Київ: ВР Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, 2010. 219 с.
10. Релігієзнавство: навч. посіб. / [Наук. ред. Д. В. Брильов; відп. за вип. О. В. Лісовий, С. О. Лихота]. Київ, 2015. 302 с.
11. Кислюк К.В., Кучер О.М. Релігієзнавство: Навч.посібник для студентів вузів. – К.: «Кондор», 2004. Електронний ресурс: http://libfree.com/152937002-religiyeznavstvoreligiyeznavstvo_kislyuk_kv.html
12. Москалець В.П. Релігії світу. Київ. Ібіс, 2015. 420 с
13. Аляев Г. Лекції з релігієзнавства / Г. Э. Аляев, О. В. Горбань, В. М. Мешков К., 2016.
14. Релігієзнавство: навчальний посібник / [Наук. ред. Д. В. Брильов; відп. за вип. О. В. Лісовий, С. О. Лихота]. К.: Дух і Літера, 2018. 328 с..

Інтернетні ресурси

http://www.nbu.gov.ua	Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
www.chtyvo.org.ua	Електронна бібліотека «Чтиво»
http://diasporiana.org.ua	Студентська бібліотека «Читалка». Бібліотека пропонує безкоштовні електронні підручники з філософії (укр.)
https://filosof.com.ua/	Інститут філософії імені Григорія Сковороди
http://philosobr.pnpu.edu.ua/	Філософські обрії
http://irbis-nbu.gov.ua/ulib/item/ukr0011096	Філософський енциклопедичний словник
https://cutt.ly/ZZZy9g9	Філософський словник термінів і персоналій
https://tureligious.com.ua/	Портал філософія і релігієзнавство